

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

P. Valerius Poplicola

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

Siquidem cepit Pisistratus dominari Comia archonte: Hegestrato verò archonte, cuius magistratus proximus Comia fuit, Solonem refert Phantias obisse. At combusti cineres fuisse per Salaminiorum insulam dissipatos, est absurdum, ut absonum plane sit à fide & fabulosum: quod proditum est tamen cum ab aliis testibus assiduis, tum ab Aristotele philosopho.

Αὐτὸν Κωμίου μὲν γὰρ ἤρξατο τυραννίδα Πισίστρατος· ἐφ' Ἡγεστράτου δὲ Σόλωνος Φησὶν ὁ Φανίας ἀποθανόντα, τὸ μετὰ Κωμίου ἀρξάντος· ἢ δὴ ἀφ' αὐτοῦ καὶ κατακαυθέντος αὐτὸν τὸ τέφρασι παρὰ τὴν Σαλαμίνιον νῆσον, ἐστὶ μὲν ἀπὸ τῆς ἀπίστευτος πρῶτα πᾶσι καὶ μυθώδης· ἀισχυρὰ δὲ ἔστι τὸ πρὸς τὴν ἀλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγησαν, καὶ Αἰετοτέλους τῆς φιλοσόφου.

PLVTARCHI P. Valerius Poplicola.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ Ποπλικόλας.

VM tali viro nos Solone comparamus Poplicolam, cui post hoc nomen populus Romanus honoris causa tribuit, ante fuit P. Valerius dictus. Apparet hūc fuisse ortum ex Valerio, qui apud maiores, ut Romani & Sabini armis depositis in vnum populum coirent, præcipuus fuit autor. Hic enim est ille qui præ cæteris reges ad colloquium perpulit conciliauitque. Eius ergo Valerius stirps, ut fama est, quum adhuc foret sub regibus Roma, insignis eloquentia erat & diuitiis: quorum his ad liberalitatem & humanitatem erga inopes exercendam, illa recte & libere pro iustitia viens, magnam statim expectationem præbuit, si quando sui iuris esset resp. fore ut primum locum obtineret. Postquam verò Tarquinius Superbum, qui nec bonis artibus regnum, sed impie & nefarie parauerat: neque regia administrabat virtute, sed superbe & tyrannice: populus perosus & grauatus casum Lucretiæ, quæ ob stuprum oblatum semetipsa trucidauit, ansam cepit ab eo desciscēdi, ac L. Brutus moliens nouare res, primum consilium confociauit cum Valerio, quo acerrimo adiutore reges expulit: quandiu putabatur populus vnum regis loco electurus ducem, conqueiuit Valerius, imperium existimans ad Brutum, qui auspiciem præbuerat se ad libertatem, pertinere potius. Quia verò auersus erat ab vnus dominatus populus nomine, atque æquiore animo dispertitam videbatur summam potestatem laturus, ideoque duos destinaret, posceretque, spe concepta cum Bruto se consulem designatum iri, offendit. Collega enim Bruto datus inuito est, pro Valerio Lucretiæ vir Tarquinius Collatinus: non ille quidem virtute Valerio præcellentior. sed primores metu adhuc suspensi multa adhuc foris molientium regum & lenociniis sollicitantium ciuitatem, ducem querebant quam acerrimum & implacabilem eorum hostem. Id indigne ferens Valerius, ideo minorem fidem haberi sibi omnia pro patria experturum, quia nulla priuatim se repulisset iniuria tyrannorum, abstinuit curia, foro temperauit, & reip. semel deposuit procurationē. Quare sermonem & metum præbuit vulgo, ne offensione animi cum regibus conspiraret,

Οιοῦντο δὲ ἡγομένη τῶν Σόλωνι τὸν Ποπλικόλαν ὡς ἀγαλλομῶν· ὃ τούτο μὲν ὑπερῶν ὁ Ῥωμαίων δῆμος ἐξέδωκεν ἵνα πρὸς τὸν νόμον, ἀπὸ τούτου δὲ Πόπλιος Οὐαλέριος ἐκαλεῖτο· Οὐαλερίου δὲ καὶ ἀπογονοῦ ἐστὶ τὸ παλαιῶν ἀνδρῶν ἀνωτάτω ἡγομένου Ῥωμαίοις καὶ Σαβίνοις ἐν πολέμοις ἕνα ἡγεῖσθαι δῆμον. ὁ γὰρ μάστιγα τοῖς βασιλεῦσι εἰς ταῦτο πείσας συνεληθῆναι καὶ ἀφαιλάσας, ἐκείνος ἐστὶ. τὸ τῶν δὲ καὶ ἡμῶν παροσκήκων Οὐαλέριος (ὡς φασὶ) βασιλευσάντων μὲν ἐπὶ τῆς Ῥώμης, ἐπιφανῆς ἦν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ πλοῦτος· ἦν γὰρ μὲν ὀρθῶς καὶ μετὰ παρρησίας ἀεὶ χρωόμενος ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἀφ' οὗ δὲ τοῖς δεομένοις ἐλδοκίως καὶ φιλανθρώπως ἐπαρκῶν, δῆλος ἦν ὄντως, εἰ ἡγοίτο δημοκρατία, περὶ τῶν δόσεων. ἐπεὶ δὲ Ταρκύνιον Σούπερβον, οὔτε λαοφιλῶς τὴν ἀρχὴν καλεῖται, ἀλλ' αἰσίου καὶ ἀδύνατον, οὔτε χρωόμενον αὐτῇ βασιλικῶς, ἀλλ' ὑβριζόντα καὶ τυραννίδι, μισῶν δὲ δῆμον καὶ βαρυνόμενος, ἀρχὴν ἀποστάσεως ἔλαβε ὁ Λουκρητίας πάτος, αὐτῶν ἐπὶ τῶν βιασθέντων διεργασάντων· καὶ Λόκιος Βερούτος ἀπὸ μόνου τῆς ἀρχῆς τῆς μετὰ τὴν ἐξουσίαν, ἐπὶ τῶν ἀφ' οὗ ἦλθε τὸν Οὐαλέριον, καὶ χρωόμενος αὐτῶν περὶ τὸν νόμον, συνεξέβαλε τῶν βασιλείων. καὶ μέχρι μὲν ἐπίδοξος ἦν ὁ δῆμος, ἔπειτα χρωόμενος αὐτῶν βασιλευσάντων ἐρετηγῶν, ἡσυχία δὲ ἡμῶν ὁ Οὐαλέριος, ὡς τῶν Βερούτων μᾶλλον ἀρχὴν παροσκήκων, ἡγομένη τῆς δημοκρατίας ἡγεμονίᾳ· διεχρηνομένου δὲ τῶν τῆς μοναρχίας ὀνόματος, καὶ δοκόντος αὐτῶν ἀλυπότερον τὸν δῆμον μελετῆσαν ὑπομείναν τὴν ἀρχὴν, καὶ δύο περὶ τὸν ἀγαλλομένου καὶ καλοῦτος, ἐλπίζων μετὰ τῶν Βερούτων ἀρετῆσθαι καὶ συνεπατάσθαι, διήμυρτεν. ἠρέθη γὰρ ἀκοιπῶν τῶν Βερούτων ἀρχῶν ἀπὸ τῶν Οὐαλερίου Ταρκύνιος Κολλατίνος, ὁ Λουκρητίας ἀνὴρ, ὅθεν ἀρετῆς Οὐαλερίου ἀφαιρέων. ἀλλ' οἱ δυνατοὶ δεδιότες τοῖς βασιλεῦσι, ἐπιπολλὰ πειρώντας ἐξώθεν, καὶ μαλάσσοντας τὴν πόλιν, ἐβούλοντο τὸν ἐξουσιώτατον αὐτοῖς ἐχθρὸν ἔχον ἐρετηγῶν, ὡς οὐχ ὑψοσόμενον. ἀφρακτῶν οὖν ὁ Οὐαλέριος εἰ μὴ πᾶσι βίεται πάντα ἀπὸ τῆς ἐνεκα τῆς πατρίδος, ὅτι μὴδὲν ἰδίᾳ κακὸν ὑπὸ τῶν τυράννων πέποιθε, τῆς τε βου-

καὶ τὴν πόλιν, ὀπισθαλαγῶς ἔχουσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς ἐ-
 πείρου ἡνῶν ἡσυχία ἔχον ὁ Βροῦτος ἐβούλετο διὰ σφα-
 γίων ὀρκώσαι τὴν βουλὴν, καὶ πρὸς εἰρήνην ἡμέραν, κατέβη
 μάλα Φαίδρος εἰς ἀγορὰν Οὐαλέειος, καὶ πρὸς ὁμοῦσας
 μηδὲν εἰδῶσθαι μηδὲ ὑφῆσασθαι Ταρκυνίῳ, ἀλλὰ πολε-
 μήσθαι καὶ κρατοῦσθαι τῆς ἐλευθερίας, ἠδὲ οὐδὲν τετὴν βουλὴν
 καὶ θάρσος ἅμα τοῖς ἀρχαίοι παρέχον, διὸς δὲ καὶ τὰ ἔργα τῶν
 ὀρχων ἐβουλεύσθη. πρὸς τοὺς γὰρ ἦσαν ἀπὸ Ταρκυνίῳ ἡγεμῶνα
 κημιζόντες ἐπαγωγὰ τῶν δήμου καὶ λόγους ὀπιθεῖς, οἷς μά-
 λιστα τοῖς πολλοῖς ἄντο διὰ φθέρην, λεγόμενοι πρὸς βα-
 σιλέως, ἀφῆκεν αὐτῶν φρονήματα καὶ μετεῖων δεῖσθαι δοκῶν-
 τος. τούτοις εἰς τὸ πλῆθος οἰομένων δὲ τῶν ὑπάτων πρὸς ἄ-
 γαν, οὐκ εἶασεν ὁ Οὐαλέειος, ἀλλ' ἐπέστη καὶ διεκάλυπεν αἰ-
 δεφῶσις πένησι, καὶ μᾶλλον βαρυνόμενοι τῆς τυραννίδος τὸν
 πόλεμον, ἀρχαῖς καὶ πρὸς φάσας νεωτερισμῶν ἐγένεσθαι.
 μὲν δὲ ταῦτα πρὸς τοὺς ἦσαν ἕτεροι, τῆς τε βασιλείας ἀφί-
 σασθαι, καὶ πολεμοῦντα παύσασθαι τὸν Ταρκυνίον λέ-
 γοντες, ἀπαμεινῶν τὰ χρημῶνα, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν. καὶ φί-
 λους καὶ οἰκείους, ἀφ' ὧν διὰ βιώσονται, φάροντες. ὀπιθεῖ-
 μένων δὲ πολλῶν καὶ μάλιστα τῶν Κολλατίνου σωμαζομένων
 τος, ἀπεσπῶν ὡν αἰὲρ καὶ βαχὺ ὄργῳ ὁ Βροῦτος, ἐξέδραμον
 εἰς ἀγορὰν, πρὸς ὅτι τὴν ἀποκαλῶν τὸν σωμαζομένον, πολέ-
 μου καὶ τυραννίδος ἀφορμὰς χειζόμενον οἷς δὲ φῶν ἔχον ὄντως
 ἐφόδῳ φυγῆς ψήφισασθαι. σωμαζόντων δὲ τῶν πολιτῶν
 πρὸς τοῦ ἰδιώτης αἰὲρ εἶπεν εἰς δὴ μῶν τότε Γάιος Μινού-
 κιος, τὰ τε Βροῦτῳ διὰ κελεύμενος, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις
 παραμῶν, ὅραν ὅπως τὰ χρημῶνα μετ' αὐτῶν ὄντα πολε-
 μοῖν πρὸς τοὺς τυραννοὺς μᾶλλον, ἢ μετ' ἐκείνων πρὸς
 αὐτοῖς. οὐ μὲν δὲ ἔδοξε τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν ἐλευθε-
 ρίαν ἔχουσαν ἑστῶσθαι ἢ ἐπολέμου, μὴ πρὸς ἄσθαι τὴν εἰρή-
 νην ἕνεκα χρημάτων, ἀλλὰ σωμαζομένην καὶ ταῦτα τοῖς τυ-
 ραννοῖς. ἔω δὲ ἄρα Ταρκυνίῳ λόγους μὲν ἐλάχις τῶν χρη-
 μάτων, ἢ δὲ ἀπαμεινῶν ἅμα πείρα τῶν δήμου, καὶ κατὰ
 σκευὴ πρὸς οὐσίας. καὶ ταῦτα ἔπεισθη οἱ πρὸς τοὺς, ἡσο-
 μένοι τῶν τῶν χρημάτων πρὸς φάσας τὰ μὲν, ἀποδί-
 δοσθαι, τὰ δὲ φυλάττειν, τὰ δὲ ἀποπέμπειν φάσκοντες ἄ-
 χεις εὐδὲ φθέρην οἴκους δύο τῶν καλῶν καζαθῶν νομιζο-
 μένων, τῶν Ἀκυλίων τε εἰς ἔχοντας βουλῶτας, καὶ δύο τῶν
 Οὐιτελλίων. οὗτοι πρῶτοι ἦσαν ἀπὸ μητέρων ἀδελφίδι
 Κολλατίνου τῶν ἑσπασθῶντος. ἰδίᾳ δὲ Οὐιτελλίοις ἕτερον
 πρὸς Βροῦτον οἰκειότης ὑπῆρχεν. ἀδελφῶν γὰρ αὐτῶν ὁ
 Βροῦτος εἶχε, καὶ παῖδας δὲ αὐτῆς πλείονας. ὡν δύο τοῖς
 εἰς ἡλικία, συγγενεῖς ὄντας ἅμα καὶ σωμαζῶν, οἱ Οὐιτελ-
 λιοὶ πρὸς ἡγήσαντο, καὶ σωμαζῶσαι εἰς τὴν πρὸς οὐσία ἡμέ-
 ρα καὶ κατὰ μὲν αἰῶνας ἑαυτοῖς εἰς ἡμῶν μέγα τῶν Ταρ-
 κυνίων καὶ βασιλικῶν ἐλπίδας, ἀπαλλαγῶν τῆς τῶν πατρῶν
 ἀδελφείας καὶ χαλεπότητος, χαλεπότησιν αὐτῶν, τὰ παρα-
 τήσον αὐτῶν πρὸς τοὺς πονηροὺς λέγοντες. τῆ δὲ ἀδελφεία,
 πρὸς ποιήματα καὶ πρὸς ἀκαλύμματα πολὺν χρόνον (ὡς εἰ-
 κε) χρησάμενος ἀσφαλείας ἕνεκα πρὸς τοὺς τυραννοὺς
 οὐδὲ ὑστερον ἔφυγεν αὐτῆς τὴν ἐπανουμίαν. ὡς δὲ οὐκ ἐ-
 πείσθη τὰ μετῶν, καὶ τοῖς Ἀκυλίοις εἰς λόγους ἦλθεν, ὅρ-
 χων ὁμοῦσας μέγα ἔδοξε πᾶσι καὶ δεινὸν, ἀδελφῶν σφαγῆτος ὀπιθεῖσθαι αἶμα, καὶ τῶν σωμαζῶν τῶν
 τος. ὅτι τούτοις εἰς τὴν Ἀκυλίων οἰκίαν σωμαζῶν. ἔω δὲ οἴκους εἰς ταῦτα δρῶσθαι ἔμελλον (οἷον εἰχῶς)
 ἑστῶσθαι καὶ σωμαζῶν. ἔλαθεν οὐκ αὐτοῖς οἰκείτης ὄνομα Οὐινδίκιος, εἰδὸν κατὰ κρυψῶν αὐτῶν,

A remq; publicum & ciuitatem adhuc nutantē e-
 uerteret. Quum verò suspectaret Brutus præterea
 nonnullos alios, statueretque sollennib. adhibitis
 victimis stata die senatum iureiurando adigere,
 perquam alacris Valerius descendit in forum, iu-
 rauitq; primus nihil se concessurum vel indulturū
 Tarquinio, sed libertatem pro virib. defensurum.
 Vnde magno gaudio senatum simul fiducia con-
 sules erexit. Mox iuramentū reconfirmauit. Lega-
 ti venerūt à Tarquinio cū literis populariter scri-
 ptis sermonibusq; modestis, quib. plebem infle-
 cti putabat posse, quod præ se ferrent spiritus illos
 deposuisse regem, & æqua postulare. Quos quum
 B consules ad populū censerent producendos, haud
 permisit id Valerius, sed obstitit & intercessit, ne
 inopi multitudine, quæ magis à bello quam regno
 abhorreret, femina & materiam darent turbandæ
 reipublicæ. Mox alii missi legati, qui Tarquinium
 regno se abdicare & arma attulerunt positurū, bo-
 na modo & pecuniam repetere sua, amicorumq;
 & familiarium, vnde in exilio se tolerarent. Quum
 inclinarent multi in eam sententiam, & præcipuè
 vigeret eam Collatinus, Brutus acris vir animi &
 ad iram asperi, prouolat in forum, proditorē colle-
 gam clamitans. qui belli & dominatus subsidium
 C largiretur iis quibus vt viaticum exilii decerneret-
 tur, nulla esset ratione tolerandum. Ibi pro cōcio-
 ne princeps C. Minutius, homo priuatus, Brutum
 monet, & populum hortatur, viderent vt ea pecu-
 nia se potius aduersus tyrannos, quam aduersus i-
 ppos armarēt tyrannos. Ad postremum vicit tamē
 ea sententia apud populum Romanum parta li-
 bertate, pro qua pugnabant, ne pecuniæ causa pro-
 funderent pacem, verum vna cum tyrannis pecu-
 niam exterminarent. Atqui Tarquinius eā in mi-
 nimis ponebat, sed repetitio illa spectabat eo vt si-
 mul & populum pertentaret, & consilia strueret
 D proditiōnis: eamq; moliebantur legati, causæ mo-
 ræ illa bona prætexentes, dum partim distrahere,
 partim seruare, alia avehēda curare se iactāt. quo-
 ad corruperunt duas familias, quæ magna in æ-
 stimatione habebantur, Aquiliorum, in qua tres
 senatores, & Vitelliorum, in qua duo erant, o-
 mnes Collatini consulis sororum filii. Iam alia
 necessitudo cum Bruto Vitelliis peculiaris inter-
 cedebat, quod sororem eorum haberet Brutus in
 matrimonio, numerosamque ex ea prolem, ex
 qua duos iam adolescentes propinquos suos &
 familiares Vitellii ascuerunt, & ad coniurandum
 E impulerunt, quo inferent se in inclytam Tar-
 quiniū familiam & spes regias, atque ita pa-
 tris stoliditate & asperitate explicarent. Asperita-
 tem enim vocabant illius aduersus improbos se-
 ueritatem. Stoliditatis, qua specie & obtentu se-
 curitatis causa diu fuerat apud tyrannos vsus nec
 post effugit cognomen. Vt igitur hi adolescentes
 pellecti in colloquium cum Aquiliis venerunt,
 omnibus visum est hominis iugulati sanguine
 libato & visceribus tactis, magnum & dirum ius-
 iurandum concipere. Ad eam rem in domum
 Aquiliorum congregiuntur. Erat nimirum do-
 F mus vbi ea erāt agenda, vasta & obscura. In ea ser-
 uus Vindicus imprudentibus illis delitescbat,

ria non patebat transitus, sed applicabatur illigabaturq; , accepit compages vinculum & soliditatem auctam ab vnda. Nam limua affatim inuexit, cuius præbuit adiectio incrementum pariter & firmamentum: neq; appulsus eius commouit, imo molliter premendo coegit omnia & constringit. ob eam amplitudinem & firmitatem maior ei in dies facta accessio est, & adiunctum spatium, quod plurima accepit eorum quæ amne deferebantur. Insula ea nunc in vrbe sacra est, in qua tēpla deorum, sunt & ambulationes: vocatur Latina voce, *Inter duos pontes*. Alii hoc accidisse ferunt, nō quum cōsecraretur campus Tarquini, verum postea vicinum illi aliū fundum quū Tarquinia dedicaret. Virgo hæc Tarquinia ex Vestalib. vna fuit: quamobrem magnos est consequuta honores, in quib. fuit testimonii dictio, quā inter fœminas obtinuit sola. Nam cōcessum ei plebiscito ius nubendi non vsurpauit. Hæc ita fabulatur facta. Tarquinius vbiuidit ad recuperandum regnū dolo viam obseptā, receperunt prompto animo Thufci, eumq; ingenti manu institerunt reducere. Aduersus quos consules Romani legiones eduxerūt aciemq; instruxerūt in locis sacris, quorū alterum Arsiam sylvam, alterū Æsuua prata vocant. Quū iam ad manus esset ventum, Tarquini filius Aruns & Romanus consul Brutus, haud fortuito inter se occursum, sed odio inter se inflammati & ira, hic tanquam in tyrānum & hostem patriæ, ad pœnas ille expetendas exilii sui, concitant infesti calcaribus equos. Qui ira magis quā consilio occurrentes, suisq; protegendi immemores simul cecidere. Tam acris prolusionis non habuit certamen meliorem exitum, sed magna vtrinq; strage edita tempestas acies diremit. Vnde æstuabat Valerius, quod euentum ignoraret pugne, & milites cerne- ret tam cæde suorum percullos, quam hostium erectos. adeo indiscreta & compar strages ob multitudinem fuit. Veruntamen aspectus ex propinquo funerum suorum ostēdebat vtriusq; magis cladem, quam victoriam coniectura hostilium. Superueniente nocte, qualem à tam cruenta pugna verisimile est, quum castra teneret silentium, perhibent concussum lucum fuisse, atq; ex eo ingentē editam vocem, vno plus Hetruscorum quam Romanorum cecidisse in acie. Fuit ea vox haud dubie diuina: siquidem ilico ab ea arrectis & sublati Romanorū animis castra personarunt, Hetrusci verò perfusi terrore & attoniti castra deseruerūt, atq; delapsi pene omnes sunt. Moratores paulo minus quinq; millia Romani adorti ceperunt, prædamq; diripuerunt. Inito numero caëtorum inuēti ex parte hostium trecenti supra vndecim millia, rotidem vno minus ex parte Romanorum. Pugnatum aiunt pridie Cal. Martias. Valerius triumphans inde primus consul, quadriga urbem iniiit: quæ res augustam speciem & magnificam, non odiosam præbuit, neque inuidiosam spectatoribus. Neque enim tanta id factum consequuta æmulatio esset, neq; quæ per multos annos durauit ambitio. Gratus etiā ad populū honos collegæ habitus fuit, quo exequias eius & funus decorauit

A διεξοδον οὐκ ἐχόντων, ἀλλ' ἐπιχωρῶν καὶ ἀειπλεκμένων, ἐλάμβανεν ἡσύμπηξις ἰσχυρὴ καὶ ῥίζωσιν αὐξανομένην ὑπὸ τῷ ῥόμβῳ. ἰλιώ τε γὰρ ἐπήγαγε πολλὴν, ἢ πρῶτα σαυρὴν Ἐσφίω παρείχεν ἅμα καὶ κέλλησιν, αἵ τε πληγαὶ σάλλον οὐκ ἐποίουν, ἀλλὰ μαλακῶς πίεζουσιν στυπηλαυ- νον εἰς τὸ πῶρτα καὶ στυπλάτην. ὑπὸ δὲ μεγέθους καὶ εὐστόχου, ἔτερον αὐτῶν μέγθος ἐκπᾶτο, καὶ χῶρον αἰαδε- χρομένῳ τὰ πλείστα τῶν ὑπὸ τῷ πῶρα μὲν καὶ ἀφρομένῳ τῷ πῶρῳ ἡσὸς ὅστιν ἰερεὶ καὶ τῶν πόλιν ἔχει δὲ ναοὺς θεῶν καὶ ἀειπάτας, καλέσται ἢ τῇ Λατίνων Φωνῇ, Μέση δυνὸν γε-
B φυρῶν. ἐνιοὶ δὲ τὸ συμπεσεῖν ἰσορροσίν, οὐχ ὅτε Ταρκυῖα καθιέρωθ' ὁ πεδίον, ἀλλὰ χρόνοις ὑστερον ἄλλο χωρεῖον ὁμο- ροῦν ἐκείνῳ Ταρκυῖας ἀεισῆς. ἢ ἢ Ταρκυῖα, παρθέ- νος ἡ ἱερεῖα μία τῶν ἱερέων. ἔχει δὲ πῶρα αἰτὶ τούτου με- γάλας, ἐν αἷσι καὶ ὁ μῦθον αὐτῆς δέχεσθαι μόνης γυ- ναικῶν, ὃ δὲ ἔξῆται γαμείδαται φημισαμένων, οὐ πρῶτα δὲ ἀπο καὶ ἄλλα μὲν οὐτῶν ἡμέρας μυθολογοῦσι. Ταρ- κύνιον ἢ τῶν ἐκ πρῶτα δὲ ἀπογόνου τῆς δρχῆς ἀνάλη- ψιν, ἐδέξατο Τυρρίωσι πρῶτος, καὶ μεγάλη διωκτικὴ κατήχον. ἀντεξήχον ἢ τοῖς Ῥωμαίοις οἱ ὑπάτοι, καὶ παρετα-
C ξαν ἐν χερσὶν ἱερεῖς, ὧν ὁ μὲν Οὐρσον ἄλλος, ὃ δὲ, Αἰ- σούφον ἀφρομένῳ πρῶτα ἰσορροσίν. δρχομένων ἢ αὐτῶν στυ- πᾶν εἰς χεῖρας, Ἀρρῶν ὁ Ταρκυῖου πῶρα, καὶ Βερότος ὁ Ῥωμαίων ὑπάτος, οὐ καὶ τυχῶν ἀλλήλοισ ἀειπεσόντες, ἀλλ' ὑπὸ ἔχθρας καὶ ὀργῆς, (ὁ μὲν, ὡς ὅτι τῶν καὶ πο- λέμων τῆς πατρίδος, ὃ δὲ, τῆς φυγῆς ἀμυνόμενος) ἄρμη- σαι ὁμοσε τοῖς ἵπποις. θυμῶν ἢ μᾶλλον ἢ λογισμῶ πρῶτα- μίζαντες, ἢ φείδῃσιν αὐτῶν, καὶ στυπᾶν ἀλλήλοισ, οὐτῶν ἢ ἀφρομένῳ τῷ πρῶτα ἰσορροσίν, οὐκ ἔχον ὁ ἀγῶν τῆ- λος ὅτι κτερέσθον, ἀλλὰ καὶ δράσαντες ἴσα καὶ παθόντες οἱ
D στρατοὶ διεκρίθησαν ὑπὸ χρομένῳ. ἡ δὲ οὐκ ἐν ἀπόρῃς ὁ Οὐα- λέριος, οὐκ εἰδὼς ὃ τῆς μάχης πῶρα, ἀλλὰ τοῖς στρατιώ- τας ὁρῶν τοῖς μὲν αὐτῶν νεκροῖς ἀμυνόμενους, ἐπαρθεμένους ἢ τοῖς τῶν πολεμίων οὕτως ἀκείτοισ καὶ τῷ ἀλλήλοισ ὑπὸ πλείστοις ὁ φόνος. οὐ μὲν ἀλλ' ἐκατέρωθεν ἐγῆθεν ὁρῶντα τὰ οἰκεία μᾶλλον ἐβέβαθον τῶν ἡπῆται, ἢ τῶν νικῶν εἰς ἄλ- λῃα τὰ τῶν πολεμίων. ἐπελθούσης ἢ νικητῆς οἰαν εἰκός οὐ- τῶν μεμαχημένους, καὶ χρομένῳ ἐν ἡσυχίᾳ τῶν στρατιώ- των, λέγεται σφάλλῃσιν ὁ ἀλλος. ἐκ δὲ αὐτῶν φωνῶν ἐκ- πεσὶν μεγάλῳ φέζουσας ὡς ἐν πλείστοις ἐν τῇ μάχῃ
E τεθνήκασιν Τυρρίων ἢ Ῥωμαίων. ἡ δὲ ἄρα θεῖον πῶρα φησὶ ἀμύνον. ὁ δὲ τῶν αὐτῶν, τοῖς μὲν ἀλα- λάξαι παρέσθαι μέγα καὶ θαρραλέον. οἱ δὲ Τυρρίωσι, πε- εἰφοβοὶ χρομένοι καὶ στυπᾶν φέζοντες, ἔξῆπεσον ἐκ τῆ- στρατοπέδου, καὶ διασπάρησαν οἱ πλείστοι. τοῖς ἢ κατα- λήφθησιν ὀλίγω πενταχιχλίων ἐλάσσοις ἐπελθόντες εἰ- λον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τὰ λαθῆρπασαν. οἱ δὲ νεκροὶ ἀφ- εθμηθέντες, ἀφρομένῳ τῶν πενταχιχλίων μὲν ὅτι χιλίοις καὶ μυριοῖς οἱ τῶν πολεμίων, οἱ δὲ Ῥωμαίων, παρ' ἓνα ποσοῦ- τοι. τῶν τῶν μάχῃ λέγεται ἡμέρας πρῶτα μίας κα- λαυδῶν Μαρτίου. ἐφρομένῳ δὲ ἀπ' αὐτῆς Οὐαλέριος, εἰσελάσας τεθρομένῳ πρῶτος ὑπάτων, καὶ τὸ πρῶτα

σεμνῶν καὶ μεγαλοπρεπῆ παρέχον ὄψιν, οὐκ ὅτι φθονον, οὐδὲ αἰαόσασθαι (ὡς ἐνιοὶ λέγεται) τοῖς ὁρῶντας. οὐ γὰρ ἀν' ἔχθρας ζῆλον ποσοῦτον, ἀλλὰ φιλομῖαν εἰς ἔτη πᾶμπολλα ἀφρομένουςαν. ἀπεδέξατο ἢ τῷ Οὐαλέριου καὶ τῶν εἰς τὸν στυπᾶν πῶρα, αἷς ἐκ χρομένῳ καὶ θαρρῶν ἐχρομένῳ καὶ λέγον ἐπ' αὐτῶν διεξήχθη ὅτι πῶρα φον.

ὅς οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίων ἠγαπήθη, καὶ ἑσαύτῳ ἔχε χά-
 ει, ὥστε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ μεγάλοις ὑπαρχῶν, ὃς ἐ-
 κείνου τελευτήσασιν, ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἑκταμιάζεσθαι. λέ-
 γεται ὅτι καὶ τῶν Ἑλλήνων ὀπίσθιων ἐκείνος ἠρέσθαι
 παροφύτους· εἴ γε μή καὶ τῶν Σόλωνος ὅστιν, ὡς Ἀναξίμε-
 νης ὁ ῥήτωρ ἰσόρηκεν. ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα μᾶλλον ἤρποντο τῶν
 Οὐαλέριω καὶ παροφύτων, ὁ π. Βρούτος μὲν (ὁ ἑπαιτέας
 τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ μίσην ὁ δῆμος) ἐκείνην ἰστέον ἀρχῶν
 ἀλλὰ καὶ παρῶν αὐτῶν σωμαρχῶν παροφύτων καὶ δό-
 τερον· οὐτοσί δ' (ἐφασαν) εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς σωμαρχίας
 κληρονομία, ὅτι ἐστὶ τῆς Βρούτου κληρονομία ὑπατείας μηδὲν αὐ-
 τῶν παροφύτων, ἀλλὰ τῆς Ταρκυνίου τυραννίδος. καὶ τοῖ
 τίθει λόγῳ μὲν Βρούτον ἐκταμιάζει, ἔργῳ ὅτι μιμήσθαι Ταρ-
 κύνιον, ὑπὸ Ῥαβδῶν ὁμοπάσης καὶ πελέεσι καὶ ἰστέον
 ὅτι οἰκίας ἑσαύτης ὁ μέγιστος ὁ σὺν οὐ κατέλετ' ἑβασι-
 λέως. καὶ γὰρ οὕτως Οὐαλέριος ὄψα βασιλικότερον ὑπὸ τῶν
 κελουμῶν Οὐελίαν οἰκίαν, ὅτι κρεμαμένῳ τῇ ἀρχῇ,
 καὶ κελουμῶν ἐξ ὑφῶν ἀπὸ τῆς δις παροφύτων ἑβασίαν
 καὶ χαλεπῶν ἐξέωθεν, ὥστε καὶ βασιλικόν αὐτῶν ὁ γῆμα
 μετεωρον εἶ, καὶ βασιλικὸν τῆς πομπῆς τ' ὄγκον. ὁ σὺν οὐ
 ἐν ἀρχῇ καὶ παροφύτων μεγάλοις ἀγαθῶν ἑβασίαν παρ-
 ῥήσιαν δὴ κολακείας παροφύτων καὶ λόγους ἀληθῆς, ἑ-
 δέξεν. ἀχρῶσας γὰρ ὅτι τοῖς πολλοῖς ἀμύρτῳ ἐδόκει, τῶν φί-
 λων διεξιόντων, ἐκείνην ἐφιλονείκησεν, οὐδ' ἠγανάκτησεν, ἀλ-
 λά τῶν πολλοῖς σωμαρχῶν τεχνίτας ἐπινοήσας οὐσίας, κα-
 τέβαλε τῶν οἰκίαν καὶ κατέσκαψεν εἰς ἑδάφος πασῶν, ὥστε
 μετ' ἡμέραν τοῖς Ῥωμαίοις ὁρῶντας καὶ σωμαρχῶν, τῶν μὲν
 ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ θαυμάζων τῶν μεγαλοφροσύνων, ἀ-
 γασθῶν ὅτι τῆς οἰκίας, καὶ ποθεῖν ὁ μέγιστος καὶ ὁ κάλλος,
 ὡς παρ' ἀδελφῶν, ἀφ' ὅσον οὐ δικαίως καὶ ἀλελυμένης,
 τῶν δὲ ἀρχόντων, ὡς παρ' ἀδελφῶν, παρ' ἑτέρῳ οἰκονομῶν. ἐδέ-
 χοντο γὰρ οἱ φίλοι τῶν Οὐαλέριον, ἀχρῶσας οὐτόπον ἑδάσκεν ὁ δῆ-
 μος αὐτῶν, καὶ καὶ σκαβῶσεν οἰκίαν ἐκείνης μετεωτέραν,
 ὅπου νῦν ἰερόν ἐστὶν Οὐίχης πόπλικης ὀνομαζόμενον. βουλό-
 μος ὅτι μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχῶν δὴ τῶν φοβε-
 ρῶν χέρον καὶ παροφύτων πῶν τοῖς πολλοῖς, τοῖς τε πε-
 λέεσι ἀπέλυσε τῶν Ῥαβδῶν, αὐτῶν τε τῶν Ῥαβδῶν εἰς ἐκ-
 κλησίαν παρῶν, ὅφηκε τῶν δῆμων καὶ κατέκλει. ἐ μετὰ τοῖν
 ὁ παροφύτων τῆς δημοκρατίας. καὶ τῶν μέγιστον ἀφ' ὅσον
 λάττοι οἱ ἀρχόντες. ἐλάνθανε ὅτι τοῖς πολλοῖς οὐχ ἑαυτὸν,
 ὡς ὄντο, παρ' ὅσον παρῶν, ἀλλὰ τὸν φθόνον τῆ μετεωτέ-
 ρῳ αὐτῶν καθαυτῶν καὶ κελουμῶν· αὐτῶν ὅτι παροφύτων ἑσαύ-
 των μέγιστος διωάμεως, ὅσον ἀφαιρῶν ἐδόκει τῆς ἐξουσίας,
 ὑποδουμένου μετ' ἡδονῆς αὐτῶν τῶν δῆμου, καὶ φέροντος ἐ-
 χρισίως. ὥστε καὶ Ποπλικῶν ἀνηγόρευσε αὐτὸν· σημαί-
 νη ὅτι τῶν Δημοκρηδῶν· καὶ τῶν μᾶλλον ἰσχυροῦν ἀρχῶν
 ὀνοματῶν, ὅτι καὶ ἡμεῖς χροσόμεθα τὸν λοιπὸν βίον τῶν ἀνδρῶν
 ἰσοφύτων. ὑπατείας μὲν γὰρ ἑδάσκε μελιεναί καὶ παρῶν
 ἀφ' ὅσον βουλομένοις· παρῶν ὅτι τῆς καὶ σκαβῶσεν τῶν σωμαρ-
 χῶν, ἐκείνην ὁ δημοκρηδῶν, ἀλλὰ δεδῶσεν ἀντίπαρῶν
 ὑπὸ φθόνου ἡ ἀγροίας, ἐχρήσατο τῆ μοναρχία παρῶν
 τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν πολιτῶν. παρῶν μὲν γὰρ
 ἀνεπλήρωσε τῶν βουλιῶν ὀλιγοφροσύναν. ἐτεθῆκεσαν γὰρ
 οἱ μὲν ὑπὸ Ταρκυνίου παρῶν, οἱ δὲ ἐνάχως ἐπὶ τῆ μάχῃ. τοῖς δὲ ἐχρῶσας ὑπ' αὐτῶν λέγουσιν ἐκατὸν
 ἐξήκοντα καὶ τέσσαρας γεννησθαι. μετὰ τῶν βασιλικῶν ἐγενήθη, ὅτι μάλιστα μὲν ἰσχυροῖς ἐποίησε τοῖς πολλοῖς,

quæ usq; adeo placuit populo Romano, tamq; fuit
 probata, vt huius exemplo præclari & insignes vi-
 ri omnes vita functi à præstantissimis laudentur.
 Perhibent etiam hanc laudationem orationibus
 funebribus fuisse Græcorum vetustiore: nisi fa-
 ne huius quoq; rei autor fuit (vt Anaximenes ora-
 tor scriptum reliquit) Solon. Cæterum ideo magis
 infesti erant & incensi in Valerium, quod quem
 libertatis ducebat parentem populus, Brutus, in
 summo magistratu esse solus noluisse, sed primū
 sibi & alterum cooptasset collegā. Hic verò, inqui-
 unt, qui in se omnem potestatem cōgessit, non est
 Bruti hæres consulatus nihil eum contingentis,
 cæterum Tarquinii tyrannidis. Quid refert autem
 verbis Brutum celebrare, re ipsa imitari Tarquini-
 um, qui cum omnib. simul fascibus solus in forum
 descendit ex domo tam ampla, quātā ne regis qui-
 dem dissipauit? Et habebat profecto Valerius su-
 perbiorem domum in Velia, quā vocant, foro im-
 minentem, vnde in omnem partem despectus ex
 edito erat, difficilis accessus & ardui foris, vt descē-
 dentis superba facies & regius pompæ esset fastus.
 Quantum autem referat in imperio & magnarū
 rerum procuratione positum, habere aures libere
 admonentibus & vera dicentibus pro assentanti-
 bus apertas, demonstrauit. Nam ubi ab amicis ac-
 cepit non probari facta sua plebi, non est cum iis
 luctatus neq; stomachatus, sed confestim nocte
 adhuc, magna manu contracta fabrorum, diruit
 domū, & funditus totam dissipauit. Id luce popu-
 lo, qui cōuenerat, aspicienti, memorabilis quidē
 visa est & rara illius viri magnitudo animi: verum
 domum doluerunt ablatam, atq; illius amplitudi-
 nem, quæ vrbi erat decori, sicut hominis per in-
 uidiam immerito euerisæ, desiderauerunt. Dolue-
 runt etiā vicem consulis, velut penatiū inopis, a-
 pud alios habitātis. Diuerterat enim ad amicos Va-
 lerius, dum ei aream dedit populus, & ædificiū ex-
 truxit priore demissius, vbi nunc delubrū est, quē
 Vicum publicum appellant. Vt autem non se mo-
 do, sed consulatū quoq; pro terrifico placidum &
 gratū redderet populo, fascibus detraxit secures.
 Ipsas etiam ad concionem accedens depressit fa-
 sces & populo submitit, speciem maiestatis ad-
 dens principatui populari: idque consules ad no-
 stram vsque memoriam obseruant. At non ani-
 maduertit multitudo non facere illum se, vt arbi-
 trabatur, submittiorem, sed inuidiam ea modera-
 tione depellere & imminuere, atque in tantum
 suas amplificare opes, quantum detrahere vide-
 batur de licentia: coluitq; libens eum populus &
 tulit volens, vt etiam Poplicolam appellauerit.
 Atque ex priscis eius nominibus hoc magis in-
 ualuit, quo nos etiam in reliqua vita eius descri-
 benda vtetur. Ad consulatus petitionem admisit
 quēuis. Cæterum priusquā subrogaretur sibi col-
 lega euentus ignarus, metuensq; ne collega ex in-
 uidia vel inscitia sibi repugnaret, solus sūma pote-
 state ad optimas & præstātissimas actiones vsus est.
 Primum Senatū, qui fuerat ad paucitatē redactus,
 suppleuit. Nam partim Tarquinii regno ante, pat-
 tim nuper in acie occubuerāt. Quos hic adscripsit,
 cētū sexaginta quatuor memorāt fuisse. Leges de-
 inde tulit, ex quibus vim populi maxime intēdit,

ὀλίγους δὲ ὑπερὶ ἡμέρας ἦσαν ἵππων ἀγῶνες ἀδύεις, καὶ
 τὰ μὲν ἄλλα θεῶν καὶ αὐτοῦ εἰσθῆναι παρῆχε· ὁ δὲ κη-
 σθαι τέθριππον ὁ μὲν λυόχορος ἐξήλασε τὸ ἵπποδρόμου χέ-
 δῶν ἐξεφαυμένους, οἱ δὲ ἵπποι πηδῆντες ἀπὸ σφιδέρμας
 ἐμφανῶς παρῆσαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν δαμῶνιον ἢ τυχεῖν,
 ἵεντο πρὸς τὴν Πρωμαίων πόλιν ἔχοντες τὸν νηϊό-
 χον. ὡς δὲ σφιδὲν ἐν ἔργῳ αὐτῶν κατεπείνοντο, σφιδὲ παρη-
 γροῦντος, ἀλλ' ἤρπαστο, δὴν τῆ ῥύμη καὶ φερόμενον, ἄχρει
 οὐ τὰς Καπιτωλίου παρῆσαντες, ὅθεν αὐτὸν ἐλάθη
 κατὰ τὴν Πύλιον ἰωνὴν Ρατουμῆαν καλοῦσι. ἡρομένου
 δὲ τύπου, θαυμάσαντες οἱ Οὐνίῳ καὶ Φοβηθέντες, ἐπε-
 βέβητο δῆμα ἀποδοῦναι τοῖς τεχνίταις. τὸν δὲ νεῶν τῆ Κα-
 πιτωλίου Δίος δῖξαστο μὲν αἰαθῆσθαι Ταρκύνιος ὁ Δημα-
 ρέτου πολέμῳ Σαβίνοις, ὡς δὲ ἔμελλε δὲ Ταρκύνιος ὁ Σού-
 φρεος, ὅς ἂν ἡ ἡγῶνος τῆ δῖξασθαι. κατεράσθη δὲ σφιδ-
 φθασεν, ἀλλὰ μικρὸν ἀπελείπετο τῆ τέλους ἔχθη ὅτε Ταρ-
 κύνιος ἐξέπιπεν. ὡς οὖν ἀπείργαστο τέλους, καὶ τὸν παρῆ-
 σήσθη καὶ κόσμον ἀπείχην, ἡ τὰς Ποπλικόλα Φιλιδμῖα
 παρῆσαντες κατεράσθη. ἐφθόσθη δὲ πολλοὶ τῶν διωατῶν, καὶ
 ἡρπασθὲ τῶν μὲν ἀλλὰ ἡμεῖς ἦτον, ἀνομοθετῶν καὶ κρατη-
 γῶν ἐκ παρῆσαντων ἔχε. ταύτην δὲ οὐσα ἀλλοτεῖαν
 σφιδ ὄντο δεινὰ αὐτῶν παρῆσαντες, καὶ τὸν ὄρεσθαι παρῆ-
 βέπτο καὶ παρῆσαντων ἀπὸ τοῦ εἶδαι τῆς κατεράσθησας. γε-
 νομένης οὖν τῆς Ποπλικόλα κρατείας αἰαθῆσθαι, ψηφισά-
 μνοι τὸν ὄρεσθαι κατεράσθη ἀνῆλθον εἰς τὸ Καπιτωλίον, ὡς
 σφιδ αὐτῶν κατεράσθη παρῆσαντες. ἐνοιοὶ δὲ φασιν, κλη-
 ρῶ τῶν ἰσάτων λαχεῖν ἐκείνων ὅτι πᾶς κρατείας ἀκην-
 τῶν, τῶν δὲ ὅτι τῶν κατεράσθησιν. ἐξέσθη δὲ κατεράσθησιν ὡς ἐ-
 χην εἰσθῆσθαι παρῆσαντες κατεράσθησιν. εἰδὼς οὖν
 Σεπτεμβρίας, ὁ στυτυχρῶ κατεράσθησιν πρὸς ἐλλῶν, μά-
 λιστα τῆς μελαχθῆσθαι, ἡ θροισμένων ἀπὸ τῶν εἰς τὸ Κα-
 πιτωλίον, ὁ μὲν ὄρεσθαι, σιωπῆς ἡρομένου, πᾶς ἄλλα
 δράσας, καὶ τῶν θυρῶν αἰσθῆσθαι, ὡς παρῆσαντες ὅτιν, ἐπεφθῆν-
 γαστο τῶν νεομισθῆσθαι ὅτι τῆ κατεράσθησιν φωνῆς. ὁ δὲ ἀδελ-
 φὸς τῆς Ποπλικόλα Μάρκος, ἐκ πολλοῦ τῶν τῶν θυρῶν
 ὑφῆσθαι, καὶ τῶν φυλάτῶν τὸν κατεράσθη, ὄρεσθαι (εἶπεν)
 ὁ ὅς σου τέθνηκεν ἐκ τῶν κρατείας νοσήσας. τῶν τῶν τῶν
 ἡ ἰασθαι τοῖς ἀκρῶσθαι. ὁ δὲ ὄρεσθαι σφιδὲν ἀκρῶσθαι
 ἀλλ' ἢ σφιδὲν μόνον εἶπῶν, Ρίψατε τῶν τῶν νεκρῶν
 ὅποι βούλεσθε, ἐγὼ γὰρ οὐ παρῆσαντες ὄρεσθαι, ἐπαρῆσαντες
 λοιπῶν κατεράσθησιν. ἡ δὲ τῶν παρῆσαντων κατεράσθησθαι
 ἀλλ' ὁ Μάρκος, ὡς ἀποσθῆσθαι τὸν ὄρεσθαι, ἐφθῆσθαι. θαυ-
 μάσθαι οὖν ὁ ἀνὴρ τῆς δῖξασθαι, εἴτε τῆ ἀπάτῆν ἐκ κατεράσθη
 βραχεῖ σιωπῆσθαι, εἴτε πεισθῆσθαι ὁ λόγος σφιδ ἐκίνησθαι αὐτὸν.
 εἰσεῖ δὲ κατεράσθη τῶν δῖξασθαι τὸν ὄρεσθαι τῶν κατε-
 ράσθησθαι. τὸν μὲν γὰρ παρῆσαντες (ὡς εἶρηται) Ταρκύνιος κατε-
 σθῆσθαι, ὄρεσθαι τῶν κατεράσθησθαι, ἐκ τῶν ἐμφυ-
 λίοις πολέμοις πρὸς ἀπώλεσε· τὸν δὲ δῖξασθαι ἀνέσθαι μὲν
 Σύλλας, ἐπεγράθη τῶν κατεράσθησθαι Κάτῆλος, Σύλλας παρῆ-
 σθαι ἀποθανόντος. τῶν τῶν πάλιν ἐκ τῶν κατεράσθησθαι
 ἀκρῶσθαι τῶν τῶν, τῆ παρῆσαντες, καὶ τῶν κατεράσθησθαι
 ἀπὸ τῆς Οὐεασθαισθαι, ὅθεν τῶν ἀκρῶσθαι τέλους ἀναγα-
 γῶν ἐπεφθῆσθαι ἡρομένου, καὶ φθῆσθαι μετ' ὀλίγον σφιδ ἐπέφθαι,
 τὸν μὲν τῆς ἀφιερῶσθαι τῶν ἔργῳ, σφιδ τῶν τῆς ἀφιερῶσθαι παρῆσαντες.
 ἀμα γὰρ τῶν τελευτήσθαι Οὐεασθαισθαι,

A Mox ludis Circensibus quum spectaculum alias
 ageretur assuetam solēnitare, victricem quadrigam
 agitator coronatus sensim exigebat circo. Ibi e-
 qui ab nulla consternati euidenti causa, sed ex ne-
 scio qua diuina incitatione vel casu, effuso cursu
 Romam raptō secum contenderunt agitatore.
 Nec quicquam adducendis habenis vel demul-
 cendis profecit equis, verum attripuerunt vi vi-
 ctum & ablatum, dum iuxta Capitolium ad por-
 tam, quam nunc Ratumenam vocant, effude-
 runt eum. Quo facto Veientes obstupefacti me-
 tuque perculsi, permiserunt artificibus vt currum
 B restituerent. Templum Iouis Capitolini Tarqui-
 nius Demarati filius, in bello quod gessit cum Sa-
 binis vouerat. Id Tarquinius eius qui vouerat, fi-
 lius vel nepos extruxit: non dedicauit tamen, sed
 erat pene absolutum, quum Roma pelleretur. Vt
 iam vnde quaque perfectum & decenti specie fuit
 extructum, affectauit id Poplicola dedicare. Cete-
 rum amulati ex primoribus multi minus qui-
 dem ceteris eius honoribus, quos ex promulgatis
 legibus & bellis perpetratis fuerat merito conse-
 quutus, verum alienum hunc non duxerunt ei
 tribuendum, hortatiq; sunt ac stimulauerunt Ho-
 ratium, hanc vt ambiret dedicationem. Quum
 C autem Poplicolæ necessitas incumberet expedi-
 tionis: cōcessa ex plebiscito Horatio dedicatio est,
 eumque duxerunt in Capitolium, tanquam non
 futuri superiores, si præsens ille esset. Alia fama
 est, fortitis consulibus Poplicolæ prouinciam in-
 uito euenisse, altere dedicationem. Nam quid hu-
 ius rei fuerit coniciias licet ex gestis in dedicati-
 one. Idibus Septembribus, quod tempus incidit
 potissimum in plenilunium mensis, quem vocant
 Athenienses Metagitniona, quum in Capito-
 lium omnes conuenissent, dum Horatius silen-
 D tio facto & reliquis perpetratis, postem de mo-
 retenens, effatur solennem dedicationis pre-
 cationem, Marcus Poplicolæ frater, qui diu
 ostio adstiterat captans occasionem, Filius
 tuus, consul, inquit, in castris ex morbo peri-
 it. Torfit id omnes assistentes, at Horatius
 nihil commotus, sed tantum fatus, Cadauer
 quo vultis efferre, ego luctum non accipio:
 reliquam dedicationem peregit. Is nuntius ve-
 rus non erat, sed vt auerteret Horatium, fuerat
 Marcus eum euentus. Memorabilis viri illius
 constantia, siue dolum momento intellexit,
 siue nuntio quauis fidem habuerit, non fuit
 E tamen permotus. Par euentus videtur in sca-
 cundo dedicando templo fuisse. Nam pri-
 mum quod Tarquinius condidit & dedica-
 uit Horatius, incendium bellis ciuilibus ab-
 sumpsit. Secundum excitauit Sylla, sed Cat-
 tullus, Sylla fato prauento, est dedicationi præ-
 scriptus. Quod quum iterum bellis intestinis
 Vitellianis deflagrasset, tertium cum alia vsus
 felicitate, tum hac Vespasianus ab initio vidit
 excitatum ad finem, concidens paulo post non
 vidit. Verum hactenus Syllam superauit fe-
 licitate, quatenus ille consecrationem tem-
 F pli ab se ædificati, hic interitum morte præ-
 uenit. Simul enim atque decessit Vespasianus,

Capitolium haustum incendio est. Quartum hoc, ab Domitiano & expletum est & dedicatum. Dicitur in fundamenta impendisse Tarquinius quadraginta millia pondo argenti: at huius quod nunc extat, vel maximas unius priuati Romani reputatas opes non suppeditasse in deuratione, in quam plus duodecim millia talentum exhausta. Columnae sunt ex marmore Pentelico excisae quadrato, quarum elegantissime respondebat crassitudini longitudo: eas enim vidimus Athenis. Nec defecatis denuo expolitisque tantum accessit venustatis, quantum decessit symmetriae, apparuitque exilibus redditus exhaustus decor. At quibus facit Capitolii magnificentia admirationem, hi unam si in Domitiani domo videant porticum, vel basilicam, vel balneum, vel pellicum diatam: cuiuscumodi est Epicharmi ad gurgitem dictum,

Non benignus es, habes morbum, gestis tu largiens:
 confirmile quid ad Domitianum cogantur dicere, Non tu quidem religiosus, nec magnificus es: morbo teneris, gaudes quum in aedificia omnia profundas: qui, ut Midas ille, omnia tibi aurea fieri & gemmea cupis. Caeterum de his satis. Tarquinius a magno illo conflictu, quo filium, qui solus fuerat cum Bruto congressus, amiserat, Clusium supplex ad Claram Porfenam perfugit, virum maxima potentia inter reges Italicos subnixum, & humanum uti habebatur, magnanimumque. Hic auxilium ei pollicitus est: ac primum per legatos a Romanis, ut reciperent Tarquiniu, postulauit. Quod ubi abnuuit populus, indicto ei bello, & quo tempore in quenque locum inuasurus esset denunciato, multis cum legionibus mouit in eos. Id temporis Poplicola iterum, & cum eo Tit. Lucretius, consules facti. Poplicola regressus Romam, quo primum animo vinceret Porfenam, oppidum Sigliuriam imminente iam eo condidit. Quod quum grandi impensa munisset, misit eo septingentos colonos, quasi floccifaceret & contemneret bellum. Caeterum acriter muros huius oppidi Porfena aggressus praesidium eiecit, permixti que fugientibus hostes prope in urbem eruperunt. Verum pro porta occurrit Poplicola hostibus, commissaque iuxta amnem pugna, substitit prementem multitudine hostem, quoad, multis vulneribus strenue acceptis, ex praelio est sublatu. Eadem fortuna collegae eius fuit. Vnde percussi Romani fuga ad urbem salutem petierunt. Quum magno impetu hostes per pontem sublicium ferrentur, Roma fuit pene vi capta. Ibi princeps Horatius Cocles, & duo primae nobilitatis viri, Herminus & Lucretius hostibus se in ponte obiecerunt. Horatius dictus Cocles cognomine fuit, quod alter oculus ei esset in bello excussus: ut nonnulli dicunt, quod simus esset, naso ita depresso, nullum ut esset inter oculos interstitium, & supercilia haberet commissa. Vnde vocare eum multitudo quum Cyclopem vellet, labente lingua obtinuit ut diceretur a vulgo Cocles. Hic positus in statione pontis, quo ad eum socii a tergo rescidissent, sustinuit hostes. Inde armatus se in Tyberim misit, atque incolumis ad vltiorem ripam tranauit, iaculo Hetrusco in natibus ictus. Cuius virtutem Poplicola admiratus statim tulit ad populu ut quisque ex Quiritibus

τῶ ὄπλων ἀφείς ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἀπεινήσατο, καὶ προσέμιξε τῇ πέτρῃ ὄχθη, δόρατι Τυρρῶνικῶν βεβλημένος τὸν γλουτόν. ὁ δὲ Ποπλικῆλας τὴν θρηνητικὴν θαυμασάσας, ἀντίκα μὲν εἰσηγήσατο Ῥωμαίους ἀπὸ τῶν

A ἀνεωρήθη τὸ Καπιτώλιον. ὁ δὲ τέταρτος οὗτος ὑπὸ Δομετιανοῦ καὶ συνετελέσθη καὶ καθιερώθη. λέγεται δὲ Ταρκύνιον εἰς τοὺς θρηνητικοὺς ἀναλώσασα λίτρας ἑξαμυρίου τετρακισμυρίας. τούτου δὲ τῆς καθ' ἡμέρας τὸν μέγιστον ἐν Ῥώμῃ τῶν ἰδιωτικῶν πλοῦτον ἐκλογισθέντα, ὃ τῆς χρυσώσεως μὴ τελέσασα ἀνάλωμα, πλέον ἢ διχαλίων καὶ μυρίων ταλαύτων ἡρόμενον. οἱ δὲ κίριοι ἐκ τῆς Πεντέλης ἐτμήθησαν λίθου, κάλλιπα τῶν πλάτων ὅσοι μῆκος ἔχοντες. εἰδόμενον δὲ αὐτοῖς Ἀθῆναισι. ἐν δὲ Ῥώμῃ πληγῆτες αὐτῆς καὶ ἀειχρυσάμενοι, οὐ τοσοῦτον ἔχον γλαφυρίας, ὅσον ἀπύλασαι συμμετείας,

B τῆς καθ' ἡμέρας θρηνητικῆς θαυμασάσας τῆς Καπιτωλικῆς πολυτέλειαν, εἰ μίαν εἶδεν ἐν οἰκίᾳ Δομετιανῆσαν, ἢ βασιλικῆν, ἢ βαλαίφην, ἢ παλλακίδων διάπτυον, οἷόν ἐστι τὸ λεγόμενον Ἐπιχάρμου παρὰ τὸν Ἄσαλον. Οὐ φιλαίθερος τὸ γ' ἐστὶ ἔχεν νόσον. χαίρεις διδοῖς τοῦτον ἀντιπαρὰ Δομετιανῶν εἰπεῖν παρὰ τῆς, Οὐκ ὀσεύεις ὅσπερ φιλότιμος τὸ γ' ἐστὶ ἔχεν νόσον, χαίρεις καθικροδομῆν ὡς παρ' ὁ Μίδας ἐκεῖνος, ἀπὸ τῶν σοι χρυσῶν καὶ λίθων βουλόμενος γίνεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν παρὰ τούτων. ὁ δὲ Ταρκύνιος μὲν τὴν μεγάλην μάχην ἐν ἧ καὶ τὸν υἱὸν ἀπώλεσε μονομα-

C χήσασα Βροῦτῳ, καὶ ἀφυγῶν εἰς τὸ Κλούσιον, ἰκέτηνσε Κλάειαν Πορσῆαν, αἰδρα καὶ διώαμιν μεγίστην ἔχουσα τῶν Ἰταλικῶν βασιλέων, καὶ δοκῶντα χρυσῶν εἶ) καὶ φιλότιμον. ὁ δὲ ὑπὸ ἑσέο βοηθήσῃ, καὶ παρὰ τὸν μὲν ἐπέμψεν εἰς Ῥώμην, καλεῖσθαι δὲ χρυσῶν τὸν Ταρκύνιον ὡς δὲ οὐχ ὑπήκουσεν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀγέλας αὐτοῖς πόλεμον, καὶ χρῶνται ἐν ἧ, καὶ τόπον εἰς ὃν ἐμελλεν ἐμβοῆν, ἀφίκετο μὲν πολλῆς διωάμεως. Ποπλικῆλας δὲ ἠρέθη μὲν ἀπὸ τῶν ὑπάρχοντων δὲ δότερον, καὶ σὺν αὐτῷ Τίτῳ Λακρήτιος ἐπὶ μελῶν δὲ εἰς Ῥώμην,

D καὶ βουλόμενος τῶν φρονίμων παρὰ τὸν ὑπὸ βαλεῖσθαι τὸν Πορσῆαν, ἐκίχε πόλιν Σιγλιουρίαν, ἥδη πλησίον αὐτῆς ὄντος. καὶ τῆς μέγιστης ἀναλώμασιν ἐπιλαχούσας ἀπείκει ἀπέστειλεν, ὡς ῥαδίως φέρων καὶ ἀδεῶς τὸν πόλεμον. οὐ μὲν ἀλλὰ παρὰ τὸν οὐδένας τῶν τείχεσιν ἡρομέτης ἔξεωθησαν οἱ φύλακες ὑπὸ τῆς Πορσῆας, καὶ φθίνοντες, ὀλίγησιν ὑπεσπασαίτο τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν πόλιν ἔφθη δὲ παρὰ τὴν πύλιν ἐκβοηθήσας ὁ Ποπλικῆλας καὶ μάχην σιναίφας τῶν τῶν πόλεμον, αἰτεῖχε πλήρη βιαζομένων τοῖς πολεμίοις ἄχρεις οὐ βάρμασι νεακῆς παρὰ τῶν, ἀπεκρήθη φερέδων ἐκ τῆς μάχης. ὁ δὲ αὐτὸ καὶ Λουκρήτιου τῆς σιναίφας αὐτῶν

E παθόντες, ἀθυμία τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέπεσε, καὶ φυγῆ παρὰ τὴν πόλιν ἔσωζον αὐτοῖς. ὡθουμένων δὲ τῶν πολεμίων ἀπὸ τῆς ξυλίνης γέφυρας, ἐκινδύωσεν ἡ Ῥώμη καὶ κέρως ἀλάνα. παρὰ τῶν Κόκλιος Ὁρέπιος, καὶ σὺν αὐτῷ δύο ἄλλοι φανεστάτων ἡρώων, Ἐρμύλιος καὶ Λουκρήτιος, ἀντίστησαν παρὰ τὴν ξυλίνην γέφυραν. ὁ δὲ Ὁρέπιος ὁ Κόκλιος ἐπαυρῆσαι ἔρχεν, ἐν πολέμῳ τῶν ὀρμάτων θάτερον ἐκκρούει, ὡς δὲ ἐνίοι λέγουσι, ἀπὸ σιμότητος τῆς ῥίνος ἐκιδρυκῆς, ὡς τὴν εἶ) δὲ θρηνητικὴν τῶν ὀρμάτων, καὶ τῶν ὀφρῶν συλκέρουσαι, Κύκλωπα βουλόμενοι καλεῖν αὐτὸν οἱ πολλοὶ, τῆς γλαυπῆς ὀλισθηνοῦ-

F σης, ἐκέρησαν ὑπὸ πλήθει Κόκλιον καλεῖσθαι. οὗτος ἔσως παρὰ τῆς γέφυρας, ἡμῶν τοῖς πολεμίοις, ἄχρεις οὐ δέχονται οἱ σὺν αὐτῷ κατόπιν τῶν γέφυρας. οὗτω δὲ μὲν

aliter et verius Polyd. Palmer.

lenem quammaxime & placidam efficiebat vnam. Vbi nullam stationem vident, neq; vlllos pretereuntes alias aut praeuehentes, ardor cepit eas rapidum altumq; fluuium tranandi. Sunt qui dicant vnam earum, Claeliam nomine, equo traiecisse, excitasq; & confirmasse alias natantes. Ut sospites ad Poplicolam venerunt, non laudauit ille nec probauit factum: sed tulit moleste, si Porfena ipse inferior videretur fide, & audacia puellarum fraudis suspicionem in iustura Romanis esset. Comprehensas igitur ad Porfenam remisit. De quo Tarquinius certior factus, locatis infidiis ab vltiore ripa magnam manum immisit in eos qui ducebant puellas. Illis nihilominus minori numero resistentibus, filia Poplicolae Valeria, per medios erumpens pugnantes, effugit, & tres eam sequuti serui praestiterunt eam incolumem. Quum ceterae non sine periculo versarentur inter dimicantes, Aruns Porfena filius re intellecta tulit iis propere suppetias, fugatisque hostibus Romanos expediuit. Ut vidit Porfena reductas virgines, autorem coepti requisituit & aliarum hortatricem. Audito nomine Claeliae, intuitus eam placido & leni vultu, equum ex regis adduci eximio instratum ornatu iussit, eumq; virgini dono dedit. Hoc testimonio nituntur qui vnam Claeliam referunt equo fluuium superasse: quod alii negant, sed honoraram ab Hetrusco virilem eius audacia. Huic statua equestris via sacra, qua ascenditur in Palatium, posita est. Alii non Claeliae eam sed Valeriae afferunt esse. Porfena, pace cum Romanis iuncta, cum aliam ciuitati exhibuit ingentem munificentiam, tum nihil praeter arma vt deportarent Thufci castra commeatu & omnis generis opulencia referta relinquerent, imperauit, eaque donauit Romanis. Vnde mos vsque ad nostram aetatem in honorem & memoriam perpetuam illius beneficii manet, in sectionibus primum bona Porfena regis proclamandi. Statua ei posita aerea iuxta curiam rudis & opere prisco. Inde Sabini fines Romanos incurfauerunt. Consules creati M. Valerius Poplicolae frater & Posthumius Tubertus. Quum in negotiis maioribus nihil nisi ex sententia & autoritate ageretur Poplicolae, M. Valerius duobus ingentibus praelis victoriam reportauit, in quorum altero tredecim millia hostium quum concidisset, ne vnum quidem desiderauit de suis. Cuius rei praemium praeter triumphos accepit domum, quam publice ciuitas ei aedificauit in Palatio: & quum fores illius seculi aliae intro impellerentur in aperiendo, ita illarum aedium effecerunt solarum fores vestibulares, vt extra reicerentur: id significantes ex hac praerogatiua semper eum de publico vsurpare. Graecas aiunt apud veteres, omnes fuisse ad eum modum factas, argumento a comediis sumpto, quod qui in publicum sunt prodituri, ianuas suas intus pulsant & strepitum edant: quo foris qui progrediuntur vel pro ostio stant, caueant, vbi id audiunt, ne fores in vicum expulsa illidantur in ipsos. Proximo anno Poplicola quartum consul factus est. Quia Sabini & Latini conspirauerant, erat belli suspicio. Religionem insuper ciuitati attulerat, quod omnes mulieres, quae ea hora praegnantess erant, partus imperfectos eiiceret, neque esset suo tempore vllus editus

Α ηουχίαν μάλινα κη γαλιώλυ τδ κύματς παρήχεν. ως δ' ούτέ λινα φυλακίω έώρων, ούτε παειόντας άλλως η Δρα πλέοντας, όρμιλυ έχον σπονηζαοθαι προς ρέυμα πολυ κη δίνας βαθίας. ένιοι δέ φασιν αυτών μιαν όνομα Κλαιλία, ίπωω διεξέλασθαι τον πορον, έκελευσαμείνω τας άλλας νεούσας κη τδ θαρρήνουςαν. επεί ο σωθθσαι προς τον Ποπλικόλαν ηχον, οκ έθαύμασεν, οσθ έγάπησεν, δη λυιάδη όπι Πορσήνα κελίων εν πίσφ φαίεται, κη ο τολμημα τδ παρθέων αίτιαν έξέ κελούργημα Ρωμαίων γερονεία. διο συλλαδών αυτας, παλιν απέσφλε προς τον Πορσήναν. ταυτα δ' οι πει τον Ταρκυώνιον ποσθα οδούμοι, κη κηπισαιτες ενεδραν τοις άγροισι τας παιδας, εν ται τδ αν επέστο πλείονες οίτις. εκείνων δ' όμως άμωμοδών, η Ποπλικόλα θυγάτηρ Ουαλβεία Δρα μέσων όρμισα τδ μαχρόδρον έφθυγε, κη βεις πιες οικεται στωδικεπεσόντες έσωζον αυτω. τδ δ' άλλων οκ ακινδύως άναμεριζμένω τοις μαχομένοις, αιδούμοσ Αρρών ο Πορσήνα υός, οξέως ποσσεβοήησε, κη φυγησ γρομένησ τ πολειών, ποσειποήσε τοις Ρωμαίοις. ως ο τας παρθέους κομιδείσας ο Πορσήνας είδε, τ κελραζαμείνω τής ποσάξεως, κη τδ κελδσαμείνω τας άλλας, έζητη. ακούσας ο δ' όνομα τ Κλαιλιας, ποσσεβλεφεν αυτην ίλεω κη φαδρω τδ ποσσωπω, κη κελδσας ίπωωι άηλιωυ τ βασιλικών κεκοσμημένω δ' πορεπώσ, έδωρήσατο. τδπο ποιούται μδρτύειον οι μόνιω τώ Κλαιλιαν λεγορτες ίπωω διεξέλασθαι τον πορομόν. οι δ' ού φασιν, αλλά λιμήσασ δ' αιδρωδες αυτης τον Τυρρίων. αιδάκηται ο τ έρεθνόδον πορδομοδούς εις Παλάπον αιδρίας αυτης έφιππος, οίνες ού τ Κλαιλιας, αλλά τ Ουαλβείας έη) λέγοισιν. ο ο Πορσήνας Δραλλαγείσ τοις Ρωμαίοις, άλλιω τε έαυτε πολλή μεγαλοφροσύνω επεδείξατο τή πόλι, κη τα όπλα τοις Τυρρίωοις αιαλαβήν κελδσας, άλλο δ' οσθεν, άλλ εκλιπήν τον χαρκα σίπου τε πολλοδ κη χηρημάτων γέμοντα πομδοαπών, παρέδωκε τοις Ρωμαίοις. διο κη καθ ήμας έπι, πωλδόντες τα δημόσια, ποσστα κηρύησαι τα Πορσήνα χηρημάτα, λιμυ τδ αιδρι τ χείλεσ αιδριον εν τή λιμήρη δρε φυλάηοντες. ει σήκη τ χαλκοις αιδρίας αυτδ τδ βυλδυτήειον, απλοισ κη τρυχαιχός τή εργασία. μτ ο ταυτα Σαβίνων έμβαλόντων εις τ χώρον, υπάτοσ μδ άπεδείρη Μάρκος Ουαλέειος, αδελφος Ποπλικόλα, κη Ποσούμοσ Τούβερτοσ. ποσπομδών ο τ μέγιστων γνώμη κη παροσία Ποπλικόλα, διοσ μάχαισ μεγάλαισ ο Μάρκος σίικησεν ών εν τή δ' υτέρα μηδένα Ρωμαίων σποβαλών, τειχαλίους όπι μυείοισ τ πολειών αιδλε. κη γέρας έχεν όπι τοις τειάμοις, οικίαν αυτδ ηνείσασ δημοσίοισ δηαλώμασιν εν Πδηατώ. τ δ' άλλων τότε θυρών είσω τ οικίας εις τ κηφσιον αιοιζομδών, εκείνης μόνησ τ οικίας έποίησαν εκτος άπαγασθαι τ αιδρον, ως δη κη τ σγυχωρημα τ λιμήσ αει τδ δημοσίου ποσσεπιλαμδομοδού. τας δ' Ελλήωικας ποσστερον έπως έχην άπάσας λέγοισιν σποτ κωμωδιαν λαμδοίνοντες, όπ κη τωσαι κη ψοφθισι τας αυτω θυρας έσωθεν, οι ποσγιέναι μέλλοντες, όπως άδησις έξω ηνείλο τοις ποσσερχομδούοισ η ποσσεσ ώσι, κη μη κελραλαμδοίνοντο. ποσγιόσας τας κηφσιάσιν εις τ γενωπόν. τδ δ' έξης έτη παλιν υπάτευε Ποπλικόλασ ο τέταρο, ω ο ποσδοκία πολέμου, Σαβίνων κη Λατίων στωισαμδών. κη πια ά-

μα δ' σιδαμοιία τ πόλεωσ η ήλο πασθ γδ ακυόσασ τότε γωαίκεσ όξέ έδηον αιδάπησ, κη τέλοσ υδερμία ηνείσισ έχεν.

ὅταν ἐκ τῶν Σιβυλλείων ὁ Ποπλικέλας ἰλασάμενος τὰ ἀ-
 δη, καὶ ἕνας ἀγῶνας πυροχρήστους ἀναλαβὼν, καὶ τὰς ἐλπίσι
 πρὸς ὁ θεῖον ἠδ' ἰόνα κατέσπασεν τὴν πόλιν, ἥδη τοῖς ἀπ' αἰ-
 δεσίων φοβεροῖς πρὸς αὐτὸν. μεγάλη γὰρ ἐφάνετο κατὰ
 σκόλην τῶν πολέμων καὶ σύρασις. ἰὼ δ' αὖτ' Ἀππίος Κλαύδος ἐν
 Σαβίνοις, ἀνὴρ χρεῖμασί τε δυνατός, καὶ σώματος ῥώμῃ πρὸς
 ἀλλήλους ὅτι φαίης, ἀρετῆς δὲ δόξῃ μάλιστα καὶ λόγου δ' ἐφάνθη
 ἡ πρὸς τῶν. ὃ γὰρ πᾶσι συμβαίνει τοῖς μεγάλοις, οὐ διεφύγε
 παθεῖν, ἀλλ' ἐφθοίετο· καὶ τοῖς φθοιοῦσιν αἰτίαν παρέχε, κατὰ
 παύων τὸν πόλεμον, αὐξήσασθαι τῶν ῥωμαίων, ὅτι τυραννίδι καὶ
 δουλώσει τὴν πατρίδα. ἀσάμενος δὲ τοῖς λόγοις τούτοις βου-
 λομένη τὴν πλῆθ' ἰλασμένους, καὶ πρὸς κρούσας τοῖς πολε-
 μοποιῖς καὶ φρασιωτικοῖς, ἐφοβήτο τὴν κρίσιν· ἐταρτεῖαν δὲ
 καὶ δυνάμιν φίλων καὶ οἰκείων ἔχων ἀμύνουσαν πρὸς αὐτὸν,
 ἐσασιάζε. καὶ τὸ ἰὼ τὸν πόλεμον ἀφαιρῶν καὶ μέλλοις
 τοῖς Σαβίνοις. ταῦτ' αὖτ' ὁ Ποπλικέλας οὐ μόνον εἰδέναι ποιή-
 μενος ἔργον, ἀλλὰ καὶ κινήσας καὶ σωεξορμῶν τὴν κρίσιν, εἰ-
 χεν ἀνδρᾶς ὅτι περὶ τοῖς οἰκείων οἱ τὰ Κλαύδω διελέγοντο παρ' αὐτὸν
 τοιαῦτα, ὡς ὁ Ποπλικέλας ἀνδρᾶς χρεῖμασί τε καὶ δίκῃ
 ὅσοι ἡ κακῶ δὲν οἴεται τοῖς σπανίον πολίτας ἀμύνεσθαι,
 καὶ πρὸς ἀδικήμενον. εἰ δὲ βούλοιο σώζων ἑαυτὸν μετὰ τὴν αἰτίαν, καὶ
 φυγεῖν τοῖς μισοῦσιν, ἵπποδρόμοις δὲ δημοσίαις καὶ ἰδίαις, τὴν τε
 σπῆς ἀρετῆς ἀξίως, καὶ τῶν ῥωμαίων λαμπρότητος. ταῦτα
 πολλάκις ἀνασχομένη τὴν Κλαύδω βέλτερον τῶν ἀγαθῶν
 ἐφάνετο, καὶ τὰς φίλους συμπροσκαλεσθῶν οἰκείων τε πολ-
 λὰς ὁμοίως συναναπύοντων, περὶ τῶν οἰκείων οἴκοις ἀνασπῆ-
 σασ μὲν παίδων καὶ γυναικῶν, ὅσοι ἰὼ ἐν Σαβίνοις ἀγρυ-
 βον μάλιστα, καὶ βίου πρὸς αὐτὸν καὶ καθεστῶτος οἰκείων, εἰς
 ῥώμην ἦγε, πρὸς δὲ τὸν Ποπλικέλα, καὶ δεχόμενος φι-
 λοφροῦς καὶ πρὸς ἡμῶν ὅτι πᾶσι δίκαιοις. τοῖς μὲν γὰρ οἰ-
 κείοις δ' ἄρ' ἀνέμιξε τὰ πολιτῶν, καὶ χῶρον ἀπείχετο
 ἐκαστῶ δυοῖν πλῆθρον, ὅσοι τ' Αἰλίω πατρὸν τὸν Κλαύ-
 σω πλῆθρα πέντε καὶ εἴκοσι γῆς ἔδωκεν. αὐτὸν δὲ τῆ βουλή
 πρὸς ἡμῶν, ἀρχὴν πολιτείας λαβὼν τῶν αὐτῶν, ἡ χρεώ-
 μενος ἐμφροῦς, ἀνδρᾶν μὲν εἰς τὸ πρὸς αὐτὸν ἀξίωμα, καὶ δύ-
 ναμιν ἔχε μάλιστ'· καὶ γῆρας ὁδὸν ἀμυνοῦσιν ἐν ῥώ-
 μη τὸ Κλαυδίω ἀφ' αὐτοῦ κατέλιπε. τὰ δὲ Σαβίνων οὕτω
 ἀφαιρῶν τὰ μετ' οἰκισμῶν τῶν ἀνδρῶν, ἐκείασαν οἱ δημα-
 γωγοῦντες ἀπεμῆσαν καὶ κατέστησαν, χετλιάζοντες εἰ
 Κλαύδος ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐπέσει, ἔχε πρὸς αὐτὸν φουγὰς γῆ-
 μενος καὶ πολέμιος, μὴ δοῦναι δίκην ῥωμαίοις ὡν ὑβρίζου-
 σιν. ἀρᾶτες αὖτ' ἐφ' αὐτὸν μεγάλῳ, πρὸς Φιδύω κατ' ἐπι-
 σάλο, καὶ ἕνα λόγον τῶν οἰκείων πρὸς τὸν ῥώμης ἐχθροῖς συνη-
 ρεφείη καὶ χεῖροις, διχλοῖς ὁπλίταις, ἐμμελλον ἀμ' ἡμέρα φα-
 νεραῖς ὀλίγοις ἵπποῦσι λείαν ἐλαύνειν. εἶρητο δὲ αὐτοῖς ὅτι μὴ τῆ
 πόλιν πρὸς ἐλασῶσιν, ἵπποφύγην, ἕως ἐμδοῦσιν εἰς τὴν ἐ-
 δρᾶν τοῖς πολεμίοις. ταῦτ' ὁ Ποπλικέλας αὐτῆμερον πυρομέ-
 νος παρ' ἀνδρῶν, καὶ διηρμόσατο πρὸς πρῶτα καὶ διένει-
 με τὴν δυνάμιν. Ποσούμιος μὲν γὰρ Βάλβος ὁ γαμβρὸς αὐ-
 τῶν τριχλοῖς ὁπλίταις ἐσπέρας ἐπὶ πρὸς ἐλθῶν, καὶ κατὰ
 λαβὼν τοῖς ἀκροτάτοις ὑφ' οἷς ἐπὶ τῶν Σαβίνοι, παρε-
 φύλαξεν. ὁ δὲ σωμαρχὸν Λουκρήπιος, ἔχων τὸ χρυσοῦσιν
 ἐν τῆ πόλιν καὶ γυμνασίου, ἐταρτεῖαν τοῖς ἐλαύνουσι τὴν λείαν
 ἵπποῦσιν ὅτι χεῖροι. αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν φρασίαν, κύκλῳ πρὸς τὸν πολεμίοις, καὶ τῶν τῶν
 ὁμίχλης βασιλείας ὅτι πεσοῦσι, πρὸς ὅρθεον ἅμα Ποσούμιος τε πρὸς ἐπὶ τῶν οἰκείων
 καὶ τοῖς

A Itaq; Poplicola, ex libris Sibyllinis, placatis diis
 inferis, ludisq; ex oraculo Apollinis instauratis, &
 fiducia diuini numinis erecta ciuitate, iam ad homi-
 num se conuertit minas. Magna enim belli moles
 & coitio hostium erat ante oculos. In Sabinis Ap-
 pius Clausus erat vir pecuniosus & robore corpo-
 ris imprimis strenuus, præcipue virtutis laude &
 eloquætia præcellens. Huic idē quod omnib. solet
 magnis viris, accidit vt premeretur inuidia. Æmu-
 li ideo calumniabatur pacis eū esse autorem, vt au-
 ctis populi Romani opib. tyrannidē sibi & domi-
 natū quæreret in patria. Quos rumores sentiens fe-
 B cūdis aurib. populi accipi, seque esse pacis turbatori-
 bus & ferocibus exosum, timuit iudicio se com-
 mittere. Verum quia factione amicorumque &
 necessariorum manu erat septus, conciuuit sediti-
 onem. Ea mora belli distulit Sabinos. Quæ Po-
 plicola non solum resciscere laborans, sed faciem
 etiam flammamque addere seditioni, denuncia-
 uit per homines idoneos Appio, putare se, quia
 bonus & integer vir foret, nō debere eum, quan-
 uis læsum grauius, pœnas à ciuib. suis expetere.
 Quod si vellet saluti suæ consulere, & relictis ini-
 micis suis transfugere Romā, recepturum se eum
 G vt ipsius virtus & dignitas populi Romani mere-
 retur. Hæc Appio multum secum voluētī in re ne-
 cessaria visa sunt optima factū, ac consilio habi-
 to amicorum, quos plerisque pariter in sententiam
 suam taxit, quod in Sabinis maxime pacatum erat,
 & ad placidam vitam modestamque compositū,
 quinq; millia familiarum cum liberis & coniugib.
 Romam transtulit. Cuius præsciis consilii Popli-
 cola benigne & prompte excepit eos omni offi-
 ciorum genere. Nam familiis mox ciuitatem de-
 dit, singulisque agrum binum iugerum trans A-
 nienem fluuium: Appio viginti quinque iugera
 D dedit, eumque inter patres legit, qui hūc gradum
 ad rempub. primum fecit. In quo quum specimē
 præbisset prudentiæ, in principum dignationem
 peruenit, pollentesque habuit opes, & claram post
 se gentem Romæ reliquit Claudiorum. At res Sa-
 binas illorum migratione iam tranquillam non
 permiserunt homines populares quiescere & cō-
 ticescere, Appiū vociferantes quæ præsens non po-
 tuisset, perfecturū exulē & hostē, ne persequantur
 illatas ab Romanis iniurias. Magno igitur agmi-
 ne profecti, prope Fidenas considere: insidias etiā
 ante urbē locauerūt, atq; in locis saltuosis & cauis
 duo millia militū cōdiderunt. Prima luce paucos
 E equites aperte cōstituerunt mittere prædatū, quib.
 erat imperatū, quū propius urbē prouecti essent,
 paulatim gradū referre, dū traxisset hostē ad locū
 insidiarum. Hæc Poplicola eodē die cognouit ex
 perfugis. Itaq; confestim copias suas ad omnia in-
 struxit & dispensauit. Nā gener eius Posthumius
 Balbus, qui ducebat secum tria millia militū, pri-
 mis tenebris profectus, in sessis summis collib. sub
 quib. abdiderant sese Sabini, in occasionem immi-
 nebat. Collegæ Lucretio cum expeditissimo quo-
 que & impigerrimo ciuium iussit in agentes præ-
 dam impressionem dare equites, ipse cum reliquis
 F copiis hostes à tergo cinxit. Forte obscura nebula
 prima luce exorta est, pariterque subsessores
 Posthumius magno clamore ex edito inuasit.

καὶ τοῖς

Lucretius in progressum equitatum suos immi-
 fit, Poplicola castra hostium adortus est. Undi-
 que igitur pressi caesiq; Sabini sunt. Qui in castris
 erant, eos, quum ne gladium quidem strinxif-
 sent, in fugam praecipites confestim Romani
 oppressere: quibus spes in perniciem vertit ex-
 tremam. Nam incolumes alii alios rati, ommissa
 pugna & acie, hi ex castris ad positos in insidi-
 is, illi contra in castra properarunt ad hos, at-
 que ex aduerso succurrerunt in effusos, ad quos
 confugiebant, & in quaerentes auxilium, a qui-
 bus expectabant opem. Ne ad internecionem
 delerentur Sabini, sed aliqui superessent, pro-
 pinquitas iis oppidi praestitit Fidenarum, praes-
 fertim qui ex castris dum caperentur, eruperunt.
 Qui Fidenas non tenuerunt, aut caesi sunt, aut
 viui venerunt in hostium potestatem. Hanc vi-
 ctoriam, quanuis omnia magna Romani ad-
 scribere diis soliti sint, vnus consilio attribue-
 runt ducis, primumque haec fuit post praelium
 vox militum, claudos, caecos, & pene victos Po-
 plicolam hostes ipsis obiecisse trucidandos. Et-
 iam pecunia populus ex praeda & captiuis corro-
 boratus est. At Poplicola, mox vbi triumphauit,
 & sequentibus consulibus rempublicam tradi-
 dit, fato functus est, vitamque suam, quatenus
 assequi valet mortalitas, praeter ceteros omni-
 bus, quae censentur bona & beata, consumma-
 uit. Populus quasi nullum virtutis praemium
 contulisset in viuum, sed omnia ei deberet, sci-
 uit vt cadauer eius publico funere efferretur,
 in cuius honorem quadrantibus singuli contu-
 lere. Matronae seorsum concilio habito, ad
 singulare eius decus & laudem totum annum
 eum luxerunt. Ex plebiscito hic quoque in vr-
 be humatus est iuxta Veliam quam vocant, da-
 tumque toti eius stirpi ius huius sepulchri. Nunc
 tamen nemo ex familia conditur ibi, sed ca-
 dauer eo delatum deponunt. Tum arden-
 tem facem quispiam tenens, eam tantum sub-
 iicit, mox retrahit, quare ius testatur sibi ef-
 fe, sed abstinere se honore, inde mortuum tol-
 lunt.

Itaq; habet haec collatio singulare quiddam, quod
 in nulla omnium quas descripsimus, reperias: quod
 alter fuerit alterius aemulus, alter testis. Considera
 .n. q. Solo de virtute emisit ad Cræsum elogium,
 anne Poplicolæ id citius quam Tello conueniat.
 Telli enim, quem ob honestam mortem, virtutem,
 & liberorum probitatem, fuisse pronunciauit bea-
 tissimum, neq; ipse in carminibus suis vt viri boni fecit
 mentionem, neq; liberi eius, vel magistratus clarus
 fuit. Poplicola princeps autoritate & gloria ciuitatis
 Romanæ ob virtutem, dum viueret, fuit: & ad
 mortuum ex clarissimis familiis & gentibus, vel no-
 stra ætate, Poplicolæ, Messalæ, Valerii per annos
 sexcentos nobilitatis splendorem, sicut ad originem,
 referunt. Tellus, vt vir fortis, ordinibus non exce-
 dens, sed pugnans, est ab hostibus occisus: Popli-
 cola verò caesis hostibus, quod est quam ipsum ce-
 cidisse feliciter, quum patriam in consulatu & impe-
 rio suo vidisset victoriam, & honorem assequutus esset
 triumphassetq; optatum ab Solone & in caelum elatu-
 m est exitum consequutus. Iam etiam ea quae re-
 feliens Mimnerum de vitæ spatio exclamauit,

Mors mea ne careat lacrymis: inquam mihi amicus
 Maerorem, vt celebrent funera cum gemitu:

καὶ τοῖς προσιππὸν ἄφικε τὴν πρὸς αὐτὸν ὁ Λακρή-
 πος, καὶ Ποπλικὸς ἄλλοτε τοῖς στρατοπέδοις τὴν πολε-
 μίων πύρην μὲν οὖν ἐκακώτερον τὰ Σαβίνων καὶ διεφθέρητο.
 τὴν δ' ὠτῶθα μὲν ἀμμομύροις, ἀλλὰ φύρητας, δι' οὗ
 ἔκτεινον οἱ Ρωμαῖοι, τὴν ἑλπίδος αὐτοῖς ὄλεθρον αὐτῆς γυμνέ-
 νης. σὺν ἑσθλα γὰρ οἰόμενοι τοῖς ἑτέροις οἱ ἑτεροί, τὴν μάχην
 καὶ μὲν ἐπὶ προσιππῶν ἀλλ' οἱ μὲν ἐκ τῆν ἐρυμνῶν πρὸς τοῖς
 ἐνεδρόντας, οἱ δὲ πάλιν ὡς ἐκείνοις εἰς τὸν στρατοπέδον ἴον-
 τες, ἐπαιτίοι φύρησαν ἐπέπιπτον πρὸς οἱς ἐφύρησαν, καὶ βοή-
 θείας δεομένοις οἱς ἤλπιζον αὐτοῖς βοηθήσειν. ὁ δὲ μὴ πύρην
 ἀπολέσθαι τοῖς Σαβίνοις, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμέας πινῶν, ἢ Φιδνα-
 τῶν πόλιν ἐγὼ παρῆγε καὶ μάλιστ' οἱς ἐκ τῆν στρατοπέ-
 δων, ὅθ' ἠλίσκετο, διεκπίπτεσθαι. ὅσοι δὲ Φιδναῶν δὴ μὲν
 διεφθάρησαν, ἢ ζῶντες ἀπήρησαν ἢ ἀπὸ τῆν λαβόντων. τὸ
 δὲ κατόρθωμα Ρωμαῖοι, καὶ πρὸς εἰωθότες ἅπασιν τοῖς μεγά-
 λοις ἐπιφημίζουσι δὲ δαμόνοιον, ἐνὸς ἔργου ἡρώτων τὸν στρατηγὸν
 γεγένεαι. καὶ τὴν μεμαχημένων πρὸς τὸν ἀκούειν, ὅτι χωλοῖς
 καὶ τυφλοῖς αὐτοῖς καὶ μόνον ἐκ χειρὸς τοῖς πολεμίοις Πο-
 πλικὸς παρέδωκε χρεῖσθαι τοῖς ξίφεσιν. ἐρῶσα δὲ καὶ χρεῖ-
 μασιν ὁ δῆμος, ἐκ τῆν λαφύρων καὶ τῆν ἀχμαλώτων. ὁ δὲ Πο-
 πλικὸς, τὸν τε θρίαμβον ἀγαγὼν, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἀπο-
 δεικνύσθαι ἑσθλα τοῖς πόλιν, δι' οὗ ἐτελεύτησεν,
 ὡς ἐφικτὸν ἐστὶν ἀνθρώποις μάλιστ' οἱς νενομισμένοις καλοῖς
 καὶ ἀγαθοῖς τὸν ἑαυτῶν βίον ἐκτελέσασθαι. ὁ δὲ δῆμος ὡς πρὸς
 εἰς ζῶντας ἀξίων πεποιθὼς, ἀλλὰ πᾶσαν ὀφείλων χάριν,
 ἐψηφίσαντο δημοσίᾳ ταφῆσαι τὸ σῶμα, καὶ τελευτημῶριον ἐ-
 κκεῖν ἐπιφημίζουσι ἀπὸ τῆν γυναικῶν, ἰδίᾳ πρὸς αὐ-
 τοῖς συμφρονήσασθαι, διεπένθησαν ἐπὶ αὐτὸν ὅλον ἐπὶ τῶν
 ἀνδρῶν πένθος ἐπιμονὴν καὶ ζήλωτόν. ἐτάθη δὲ καὶ τῆν πολιτῶν
 ψηφισμάτων, ἐν τῶν ἀγέρας πρὸς τὸν καλυμμένον Ουελίᾳ,
 ὡς τε καὶ γὰρ πρὸς τῆν ἀφῆς μετῆς. νῦν δὲ γὰρ πιστὰ μὲν
 ὁδοὶ τῶν ἀπὸ γῆρας. χριστάντες δὲ τὸν νεκρὸν ἐκ τῆν ἀφῆ-
 τῆν. καὶ δ' ἀδὰ πρὸς ἡμῶν λαβῶν ὄντων ἑσθλα ἐπὶ αὐ-
 τῶν. μὲν τυφλὸς ἔργον ὁ ἐξῆσαι, φείδεσθαι δὲ τῆν πρὸς
 τὸν νεκρὸν οὕτως ἀποχριστάνουσιν.

Αὐτὸν ἰδίον πρὸς αὐτῶν σύγκρισιν ἑσθλα, καὶ μὴ
 πάνου συμβεβηκὸς ἑτέρα τῶν ἀναγεγραμμένων, τὴν ἑτερον
 γεγένεαι μὲν τῶν ἑτέρων, τὴν ἑτερον δὲ μὲν τῶν ὄσολων
 ἐξῆς ἑσθλα πρὸς ἀδαμονίας ἀποφασιν πρὸς Κροῖσον, ὡς
 Ποπλικὸς, μάλλον ἢ Τῆς πρὸς ἑσθλα. Τῆς μὲν γὰρ (ὅν εἶπε
 γεγένεαι μακαριώτατον δι' εὐπορίαν καὶ ἀρετὴν καὶ εὐτεχνίαν) ἔτ'
 αὐτὸς ἐπὶ τοῖς ποιήμασιν ὡς ἀνδρὸς ἀγαθῶν λόγον ἔχον, ἔτε πᾶ-
 δεσ, ἔτ' ἀρχὴ πρὸς εἰς δόξαν ἤλθεν Ποπλικὸς, καὶ ζῶν ἐσθλα
 τῶν δυνάμει καὶ δόξῃ δι' ἑσθλα, Ρωμαίων, καὶ τετυχεῖς, ὅν
 τοῖς ἐπιφανέστατοις ἴνεσι καὶ ἐμῶσιν ἐπὶ καθ' ἡμῶν Ποπλικὸς
 λαί, καὶ Μεσάλα, καὶ Ουαλέριοι, δι' ἑσθλα ἐξ ἀχρῶν τὴν εὐτελείας τῆν
 δόξαν ἀναφέρουσι. καὶ Τῆς μὲν ἑσθλα τῶν πολεμίων, ὡς ἀνὴρ ἀ-
 γάθος ἐπὶ τῶν μὲν καὶ μαχόμενος, καὶ τῆν Ποπλικὸς
 ὁ, τῶν μὲν πολεμίων κτείας, ὁ δὲ περὶ ἀτυχεσθλα ὄντων, τῆν
 παρὶς ἀνὴρ ἐπὶ τῶν, δι' ἑσθλα ἀρχοντα καὶ στρατηγὸν. ἑσθλα
 μνηστῆς δὲ καὶ θριαμβεύσας, ἔτυχε τῆν ζήλωτόν ἑσθλα Σόλωνος
 καὶ μακαριώτατον τελευτῆ. ἐπὶ τῶν, αὐτοῖς πρὸς Μίμνερμον
 αὐτῶν πρὸς χροῖς ζῶντος ἐπιπεφώνηκε, Μὴ δέ μοι ἀχλαστός
 θάνατος μολοῖ, ἀλλὰ φίλοισι Ποιήσασθαι θανῶν δόξαν καὶ σπονδῶν

